

భక్తసమంశ

బి. కామార్జున్

మా న స వ ం శి

శ్రీమతి వి. కావూషి

ప్రచురణ :

కౌస్తుభ కళా కేంద్రం
హైదరాబాద్-35.

1875

అపరశంకరుడు

1914

శ్రీ బెల్లంకాండ రామరాయ కవీంద్రులు

BELLAMKONDA CHAKRADHAR KUMAR, NRT

నా జీవితానికి చుక్కాని
నా అంతరంగ దైవం
నా శ్రీ వా రు
శ్రీ బెల్లంకొండ రఘురాం గారికి
అనురాగం తో
అంకితం !

— కామ్రా డీ

మా మాట

ఆధునిక ఆంధ్ర సాహిత్యరంగంలో మహాదాతమైన కవిత్వం చెప్పి కవి పండితుల ప్రశంసలందిన కవయిత్తుల్లో శ్రీమతి బెల్లం కొండ కామాక్షి గారొకరు. వీరు వృత్తిరీత్యా ఉపాధ్యాయుని అయినా ప్రవృత్తిరీత్యా వినయ విభూషిత కవయిత్రి. సంస్కృతాంధ్రాంగ్ల భాషల్లో విద్యుషిమణి అయిన ఈమె తన ఆధ్యాత్మిక జ్ఞాన సర్వస్వంగా వెలువరించిన 'అంతర్యాగం' కావ్యం ఆంధ్ర భాషా యోషామణికొక రత్నహారం. ఆ తొలి ప్రయత్నాన్ని వెలుగులోకి తీసుకువచ్చే భాగ్యం మా సంస్థకే దక్కినందుకు గర్వించాం.

ఇది శ్రీమతి కామాక్షి గారి మరో కవితా సంపుటి. ఇదికూడా మా సంస్థనుండే వెలువడటం మాకెంతో ఆనందదాయకంగా ఉంది. ఈ అవకాశాన్ని కామాక్షిగారు మాకు కల్పించినందుకు కృతజ్ఞులం.

ఈ ఖండకావ్య సంపుటిని స్వీకరిస్తున్న పరమ సౌజన్యమూర్తి శ్రీ రఘురాం గారు ఈ కవయిత్రిక వల్లభులు. ఈ స్వీకృతి కూడా మాకెంతో ఆత్మీయతా ముద్రని సంతరించి పెడుతూవున్నది.

తెలుగు సాహిత్యానికి మేం చేస్తున్న ఇతోధిక సేవను రసజ్ఞులు ఎప్పటికప్పుడు గుర్తిస్తూ మమ్మల్ని ప్రోత్సహిస్తున్నారు. ఈ స్థితి చెదిరిపోకూడదని ఆశిస్తున్నాం.

ఇట్లు

ప్రధాన కార్యదర్శి

మనసులోని బొమ్మ

పసిమనసున బలముగ పడిన ముద్ర ఆ బొమ్మ
కాలగతితో వచ్చినవెన్నో గాలివానలు
చిరునవ్వుతో ఎదిరించి చిరంజీవియై నిలిచె
అది నారికేళము వంటి వ్యక్తిత్వము
పైకి నిరాండంబర నిరాసక్తపు పీచు
దాని వెనుక కఠిన్యపు పలుకు టెంక
అది ఛేదించుకు ముందుకు వెళ్ళితె అప్పుడు
దర్శనమిస్తుంది అసదృశ అంతరంగ నారికేళం
స్వచ్ఛతకు ఆత్మీయతకు రూపుదాల్చిన మనో నారికేళం
ఆపుల కందుతుంది తేటనీటి తీయదనం
జీవన సాగర మధనంలో చిలికిన
కొద్దిపాటి ఆనందామృత బిందువులు
అనంతమైన ఆర్తికి అర్పణమయిపోయింది
సమస్యల నాగులు చిందించిన వినమును
ఆనందముగ ఆరగించిన శ్రీకంఠుడతడు
ఉత్తుంగ ఆవేశ తరంగాలతో ఉవ్వెత్తున లేచి
పరవళ్ళు త్రొక్కి నా భావగంగను ఒడుపుగ
సంయమన జటలో బంధించిన గంగాధరుడు
కరి చర్మము అంబరమై విషనాగులు హారములై
వడలంత విబూదిని పులుముకుని
కాడులో రేడులో ఊరేగె కాముని వైరి
నమ్మి కొలిచిన వారికి కొంగు బంగారము
తాను కంటకావృతమైన బాటలో నడుచుచు
తనవారి బాటలో త్యాగసుమాలు పఱచు

నిపురు గప్పిన నిప్పులా దర్శనమిచ్చే జ్ఞానకణిక
 యాదృచ్ఛికముగ వీచే మారుత మనసులకు
 కాలవశాన తెలుస్తుంది అసలు రూపు
 పసిడివన్నె వ్యక్తిత్వానికి సంస్కారపు
 సుమ పరిమళాన్ని అలదిన ఆ మూర్తి
 ప్రతి చర్య మేలిమి బంగరు భూషణమే
 నిదానమే ప్రధానమను సూత్రము నాకళించుకొని
 కాలం తనకు తాను అందించేదే తనదని నమ్మి
 కాలపురుషుని తీర్పుకై ఓరిమితో నిరీక్షించు
 ఒరుల మంకుపట్టు తను ఓరిమితో సహించి
 చెదరని చిరునవ్వును భూషణముగ మలచుకొని
 శాంతముగ సాగిపోయే సౌజన్య వాహిని!
 ఈ సుదీర్ఘయానంలో సర్వకాల సర్వావస్థలలో
 జీవన సహచరుడై తోడుగ చేయూతనిచ్చి
 నా జీవన సుమమీ తీరుగ పరిమళింప జేసిన
 అలుపెరుగని అజ్ఞాతవనమాలి యతడు
 అక్షరములలో యిమడని అంతరంగ సౌందర్యమది!
 అక్షయ నిధులకు సైతం తలవంచని వ్యక్తిత్వం
 స్వచ్ఛమైన మేలిమికి చిరునామా ఆ మనము
 పలు అనుభూతులతో అలరే యీ దాంపత్య
 మణిహారంలో అదృశ్యసూత్రమా మూర్తి
 ఈ సంసార దీప మీతీరు పసిడివెలుగులు విరజిమ్ముట
 ఆ మూర్తి అభయ ప్రధానమేననుట అక్షరసత్యం
 మధురమనోజ్ఞ దరహాస సౌజన్యమూర్తికి

నా యీ కావ్యసుమాన్ని
 ఆర్ధ్రానురాగాలతో
 అంకితమిస్తున్నాను
 బి. కామరాజ్

ఈ కలం ఒక దాహ గళం

‘కవిత్వమొక తీరని దాహం’

అయితే కవిత్వ పిపాసలో ఒక సుగుణం వుంది.

తను త్రాగుతూ-గుక్కెడు సాటి వారికి కూడా నిరాటంకంగా, నిరభ్యంతరంగా అందించగలగడం. ఫిజ్ సీళ్లు కావచ్చు, మామూలు కుండ నీళ్లు కావచ్చు. మినరల్ వాటర్ కావచ్చు, పంచదార సీళ్లు కావచ్చు, నిమ్మకాయ నీళ్లుకావచ్చు. మహత్తరమైన షర్బత్కావచ్చు. స్తోమత బట్టి, స్థాయిని బట్టి దాహోపశమనం.

కన్నీరూ - నీరే.

ఆనందాంబుధీ - నీరే.

జీవితం నది సుఖదుఃఖాల వొడ్డులోరిసి ప్రవహిస్తూంటుంది. నీటి వొడ్డున మానసవంశి నిరీక్షణలో నిద్ర మానుకుని తమోవలయాలు చేదించుకుంటూ స్వరరురులనే కొత్తరెక్కలు విప్పకుని గమ్యంవైపు అనివార్యమైన ముఖ్య ఆతిథితో వెళ్లాలని ఆశిస్తున్న ఈ దాహార్తి కవయిత్రి శ్రీమతి బి. కామాక్షి.

కవిత్వంయొక్క స్పర్శానుభూతి మాత్రమే కాదు. చాటుచూపు లేని అనాదినాదం కూడా ఆమె సంకల్పం. అందుకే వ్యక్తీకరించే భాష గురించి గానీ, అభివ్యక్తంచేసే అనుభూతి గురించిగానీ ఏ శషభిషలూ లేవు.

ప్రతి జననానికి నేపథ్యం ఒక తల్లి వేదన

ప్రతి మొలకకు నేపథ్యం భూమి గుండెకోత

ప్రతి కవితకు నేపథ్యం అంతర్మథనం (నేపథ్యరాగం)

అనడంలో ఘూలాధారనాడిని పట్టుకున్నారు.

'అమృతమే ఆస్మాదించి తమ దారిని తాము బోతే
వెరపు లేక తాను వేదనాన్ని విషపాత్రను చేబూని
ఆపర పరమశివునిలా ఆరగించిన అమృతహృదయిని అమ్మ'
(ఋణచక్రం)

ఆడది వేలు సంపాదించుతున్నా
ఇంట్లో మాత్రం నౌకరు పాత్ర
శారీరక విశ్రాంతి మానసిక శాంతి
రెండు నేటి స్త్రీకి గగన కుసుమాలే
పలువిధాల అగ్ని పరీక్షలలో పాల్గొని
స్వర్ణసీతలవోలే వ్యక్తిత్వంతో వెలిగే స్త్రీలు
నమాజ సరస్సు శోభాయమానం చేసే

శతసహస్ర సరోజాలు చైతన్యదీపికలు (చైతన్యదీపికలు)

అనడంలో వాస్తవాలను గురిస్తూ తనదైన తీరున విశదపరుస్తున్న
'స్త్రీ' స్వరం వుంది.

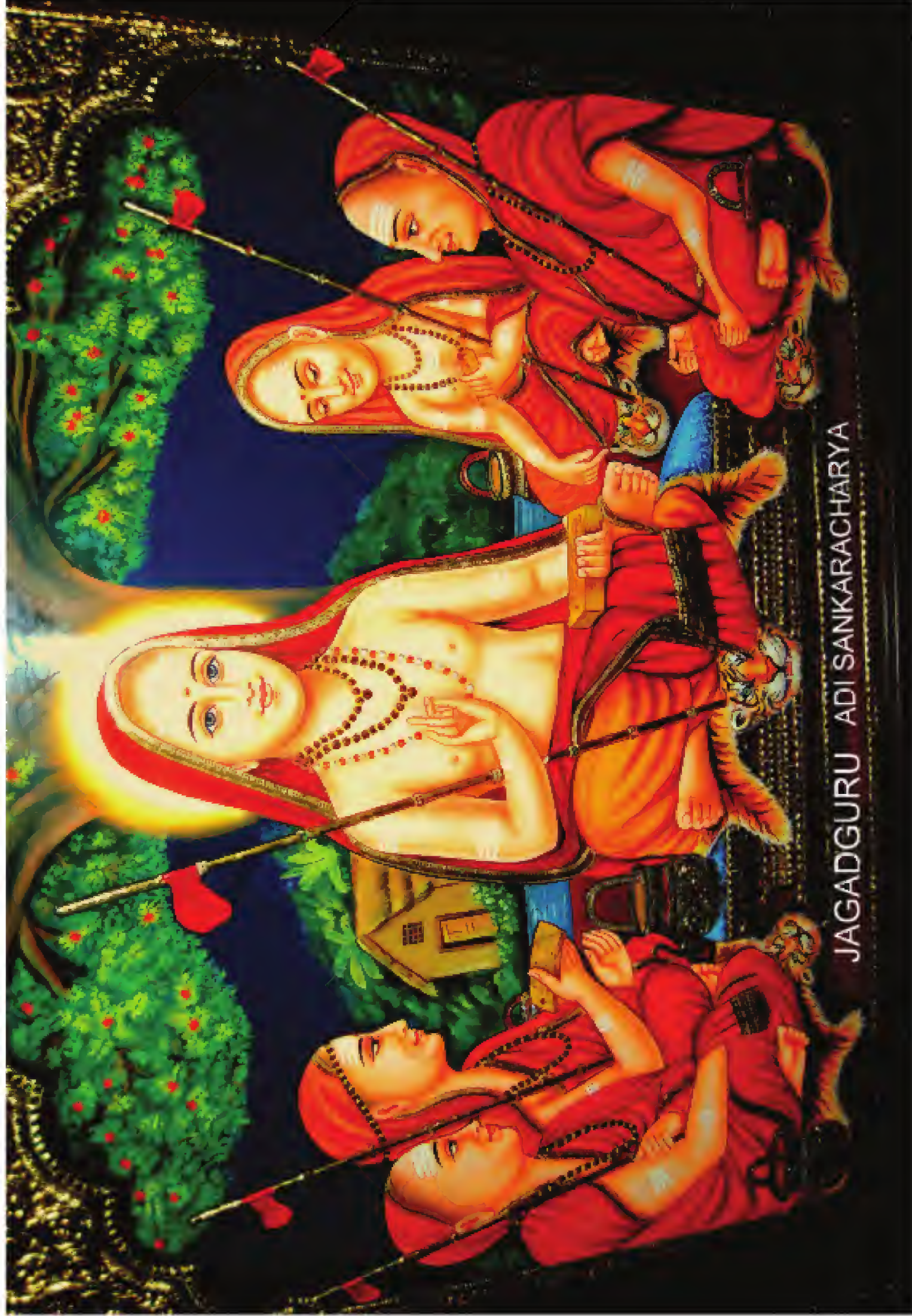
చిక్కనైన భాషతో, భావంతో పాఠకలోకానికి కవిత్వ సంపద
నందించడానికి ఏకాంతయానం ప్రారంభించిన కామాక్షి గారు ఆ
కృషిలో సఫలీకృతులు కాగలరని ఆకాంక్ష.

మాటరాని పసివాని మోములోని భావము
అవలీలగ తల్లి ఎటుల అవగత మొనరించుకొను
నా మనోభావ మా తీరుగనే నీ వెరిగినటుల
మెరసె నేదో భావము నీ మోములో నాకు

అని పాఠకుడిని ఉద్దేశించి స్వరధురి ప్రస్తరించిన ఈమె-

బాహ్యపు చీకట్లు బాప బాస్కరు డుదయించినటుల
మనసు చీకట్లు బాప మనోధృతి దీపమై నిలవాలి
చీకట్లో చూడటం నేర్చుకుంటే బ్రతుకంతా వెలుగే
వెలుగులో కనులు మూసుకుంటే బ్రతుకంతా చీకటే

అని తమోవలయ చేదనాన్ని కావించి కవిత్వ కాంతి పుంజంగా ప్రస
రించాలని మనసా శుభాకాంక్షలు.

JAGADGURU ADI SANKARACHARYA

మా న స వం శి

పున్నమి చందురిని పండువెన్నెలనంత
అరువడిగి తెచ్చుకొని యమున తనతో
కరగించుకొని భువి కదలు జాబిలియన
గల గల శబ్దముతో ప్రవహించుచుండె
పిండారబోసినట్లున్న వెన్నెలకు తోడుగ
మెల్లమెల్లగ వీచు పిల్లతెమ్మెరలన్ని
యమునాతటి వీచి జలకమ్ములాడి
విరిసిన విరుల వాసనను దోచుకొని
ఎల్లరి మది పులకింపచేయుచుండె
విరబూచి యున్నట్టి విరులన్ని వెన్నెలలో
చిర్నగవుతో ప్రియుని రాకకై జూచేటి
ప్రియురాండ్ర వికసిత వదనములవోలె
తాపమును రేపుచు కవ్వించుచుండె
ఆదిగౌ ఆ దెసనుండి వినవచ్చుచుండె
మధుర మధురమైన అందియశ రవళి
ప్రకృతి కాంతతో రాగమాలాపింప
ఘల్లుఘల్లున మ్రోగు అందియల రవళితో
మెల్లమెల్లగ అరుదెంచుచున్నదొక చిన్నది
అందమగు ప్రకృతి ఆ రూపులో నచట
వెలసెనేమో యనగ ఆ వనిత యుండె
సౌందర్యమునంత తన సొమ్ముగా జేసికొని
సౌందర్య రాశియై శోభిల్లుచుండె.
అందమున నినుమించినవారు లేరంచు

ఎందుకంత అహము నీకు ఓ చందమామ
 ఆ నెలత కాటుక నయనాలలోన
 ఎంతందమున్నదో నీకేమైన తెలుసా
 తన రూపురేఖ లెట్లున్నవో యనుచు
 ఆ నెలత చెక్కుటద్దములలోన
 చందురుడు తన ప్రతిబింబమును జూచి
 అందమంత ఆ చెక్కుటద్దముద తనద.
 అను సంశయముతో అప్రతిభుడయ్యె
 ఆమె వాతెరల మధ్య వెలుగొందేటి
 చిరు నవ్వుల కాంతులు వెన్నెల కాంతినోడించునొర
 యౌవనపు పొంగులతో వెలుగొంది పోవుచు
 మధుర భావాలు హృదయాన రేపుచుండె
 పిల్లతెమ్మెరలన్ని కొంటె చూపులతో
 మాటిమాటి కామెపయ్యెద నూచుచుండి
 దాగిన అందాలు దోచుకొనుచుండె
 మధురామృతభాండ మధరాలవైనుంచి
 దాని గ్రోలువారి దరికేగుచుండె
 పరవశింపజేయు ప్రకృతి కాంతితో
 మనసిచ్చి మాలైన మాటాడకుండ
 విరహతాపముతో - వెతజెందు మదిని
 జోకొట్టి నిదురింపజేయ శక్యముగాక
 ప్రియాగమమునకై పరితపించు చిన్నది
 మానినీ మానసచోరుడు మాధవునీ
 మానస చోరిణి రాధయే ఆమె
 ఆకా కది అనమాత్రమలికిడి విననేని
 అతురత నిండిన నయన ద్వయంబుతో

ఆశతో తలయెత్తి చూచు నా నెలత
 చల్లని వెన్నెలామెకు సహింపరానిదాయె
 చెట్లకు విరిసిన సుమములా వనితకు
 ఎనలేని విసువును కలిగించుచుండె
 ఎదురైన హరిణముల నేవగించుకొనుచుండె
 మక్కువతో మాటాడ దరిచేరు పక్షులను
 మోమెత్తి చూడదు - చిరునవ్వు నవ్వుదు
 సముఖమున మోదమున - నట్యమాడేటి
 మయూర హేలల తిలకించబోదు
 ముచ్చటగొల్పు చిల్కల పల్కులనైన
 చెవి యొగ్గి వినదదేమొ చిత్రమోగాని
 కొమ్మకొమ్మను వినవచ్చు కోయిల కూతలు
 తనకు మాత్రము కర్ణకఠోరములై తోచు
 ఆహా చిత్రము - రాధావిరహము
 ఎట్టివారినైన యిట్టై వశపరచుకొను
 శక్తిగల ప్రకృతికాంత గూడ
 నిస్సహాయత వెలిబుచ్చె ఆ నెలత యెడల
 ఇంతలో వినవచ్చె వేణుగానంబు
 మురళినాథుని మధుర మురళిగానము వినుచు
 ఆబాలగోపాల యనుభూతు లలలలో
 తేలియాడుచు మైమరచి సోలుచుండె
 మధువులు చిందించు మురళి గాన స్రవంతిలో
 ఒక్క బిందువు గ్రోలిన జన్మ ధన్యమౌ గాదా
 నీలమేఘశ్యాముని గానసుధనంత
 ఎంత పున్నెము చేసెనో యమున చూడ
 తన నీట నింపుకొని తన్మయత్వము నొందె.

ఆస్రైకత రేణువులది - మాధవుని పదముద్రల
 చుంబనములు పదిలముగ ఎదదాచుకొనగ
 ఎంతెంత సుకృతములవి యాచరించినవో
 అచట వీచు మారుతము - అణువణువు మాధవుని
 మంజుల మురళీనాథము నెంతగ కరిగించుకొనెనో
 ఆ నేల, ఆ గాలి, ఆ మానులు, ఆ గోవులు అన్నియు
 మంత్రముగ్ధలై న యటుల మురళి గాన స్రవంతిలో
 తనివిదీర మునకలేసి తబ్బిబ్బగుచుండె
 వేణుగానము విన్న రాధ హృదయంబు
 మేఘ గర్జనలు విన్న మయూరమటుల
 పరవశత్యము నొంది పొంగిపోయే
 కోర్కెలన్ని వెయ్యి తలలతో నొక్కపరి
 లేచి విజృంభించె - రాధ మదిని
 మాయ మాధవుడు రాధ కగుపించక
 వేణునాదము నెఱజేసి ఆమె నాడించుచుండె
 రాధ “మాధవ, మాధవ” యని పిలుచుచు
 చెట్టు చెట్టును పుట్ట పుట్టను, పొదపొదను మరి
 పొన్నచెట్టునను విడువక వెదకెను వెన్నెదొంగను
 వెదకి వెదకి వేసారిపోవుచు కనుగొనలేక కలతజెంది
 బాసలు చేసి మోసము చేసిన శ్యామునిపై
 కోపాగ్ని మది - దహింపగ దరిగొనలేక
 నిస్సహాయమై నిస్సహతోడ
 శ్యాముని దర్శన భాగ్యము తనకిక
 లేదని రాధ - ఎనలేని వ్యధతోడ
 కంటికి మింటిక - ఏక ధారగా
 జాలిగొలుపు రీతి - ఏడ్చుచుండె

ముగ్ధును రాధను మోసము చేయగ
మనసెటులాయెను - మాధవ నీకు
సీవేగాదా నాటి దినంబున

పున్నమి రేయి యమునాతటికి
రమ్మని రాధకు నమ్మగ పలికి
తుదకిటు చేయుట తగునా నీకు ?

రాధ హృదయవివంచిని వెలువడేటి
స్వరములెల్ల నీ నామ సంకీర్తనలు గాద
ఆమె మనసెరిగి ఆటుల వేధించు

కఠిన హృదయము నీకెటులున్నదయ్య
చెంతనే నివుంటివను బ్రాంతి కల్పించి
కంటి కగుపడకుండ యీ రీతి నీవు
చేయగా న్యాయమా నందనందన

చూడుమొకపరి - పరిదీనను రాధను
కాటుక కన్నీట కరిగి - చెక్కిళ్ళ చారలుగట్టె
ఆమె ముఖపద్మమారీతి - వసివాడిపోయె
గోపకుమారుని మాటలనెప్పుడు

నమ్మరాదు మరి నమ్మి చెడితిని
నమ్మక చెడుటకు నామది యెప్పుడు
అను వేయి తీరుల వాపోవు రాధ
విశాల నేత్రద్వయంబును రెండు కరములు
అలవోకగ మూసి ఆమె నాశ్చర్యపరచె
ఆ స్పర్శ యది రాధకు బహుకాల పరిచయమే
ఆమె అణువణువు పులకింతలే రేపే నా స్పర్శ
కరడు కట్టిన కోపశిల కరిగిపోయె
రాధ మదిలొ రాగ జలధి పొంగి పొరలె

అంతలోనే ఆమె మదిలో మాధవుని ఎడ
ఎందుకో గాని ఒకింత ప్రణయ కోపము వెలికివచ్చె
అవుగాని మాధవా, వేఱునాదము నెరజేసి
నన్నారీతి ఆడించి ఆలయించుట పొడియా
ఇట నీదు రూపంబు గనలేని నా బాధ
నీకు వేడుకగ బోయనా నందనందనా
అనెడి ప్రణయరాగ సమ్మిశ్రిత పలుకులు విని
అనురాగ బంధముల బంధించితివీవు
ఎటకేగగలను నిన్నిడిచి నేను చెపుమ
మాధవుడెపుడు రాధావిలోలుడని
ఎల్లరెరుగుదురని నీ వెరుగవా రాధా
రాసంతతడవు విరహమాయె మరి
నే రాగానే యీ తీరు కలహమేలని
అక్కున రాధను జేర్చుకు ఆనందాబుధిలో
తనివిదీర మునకలు వేసి తేలియాడె.

ని రీ డ్స్

జగతినంత వెన్నెలజల్లులతో తడిపి
జాబిల్లి నీ జాడ వెదకుచుండె
గలగలమని పారు సెలయేరు కూడ
నీవు మురళిని తోడుగ మ్రోయింపలేడని
వ్లూనవదనయై మౌనంబుదాల్చె
ప్రకృతి నర్తకియై నాట్యము చేయగోరి
మురళి రవళికై ఎదురుతెన్నులు చూచె
మ్రోడులన్ని నీ మురళీరవసుధతో
చిగురింపగోరగ మనసుపడుచుండె
అరవిచ్చిన విరులు విరబూయగోరి
ఎపుడెపుడాయటంచు చూచుచుండె
గోవులన్నియు యధేచ్ఛగ క్షీరము కురియగోరి
నందనందన నీ రాకకై చూచుచుండె
లేగలన్ని పాలు కుడువగోరి నీవురామి
లెస్సగ నిరాశ నిస్సహల జెందుచుండె
ఇందరీరీతి నీకై నిరీక్షించుచుండ
ఎటనుంటివో నీవు ఏమైతివో దేవ
వేళాయె రావయ్య వేణునాథా
జాగేల చేతువు జాలి లేక

ఏ కాంత యానం

మువ్వలసవ్వడి ఎవ్వరిదో యది
మురళీనాథుని దానో కాదో
అన్యులపైన నా మది యిటులెందుకు
పరవశముతో నా వశముతప్పు
వినవచ్చునదె వీనుల విందుగ
వేణుగానమది ఎవరిదో ఏమో
ఎవరిదో యయిన నా హృదయ మీరితి
అనిర్వచనీయానంద మేల పొందు
విరహతప్త హృదయముల నాతీరు
రాగ జల్లులు కురిపించు వారెవరు ?
నారీ హృదయాబ్జముల నా తీరు
గాన సౌరభముతో ముంచెత్త నేరితరము
విశ్వ వేణువునుండి వేదసౌరమునంత
గానరూపములొ వినిపించుచు వారెవరు
ఎందులకు నా కి సందియము గలిగె
ఇన్ని లీలలు చేయ నేరితరము
మాధవునికి దక్క అన్యుల కది తరమ
నిశ్చయముగ నతడు నందగోపాలుడే
ఏగుచున్నాను వేగమె ఆ దరికి నేను

భాగ్యవల్లికలు

ఎంత తపము తాజేసెనో - రేపల్లె గోపెమ్మ ఎంచిచూడ
సదా శారీ నీ సన్నిధి యనే భాగ్యము బొందుటకు
దై నందిన జీవనములో వివిధ పాత్రల విచిత్రగతుల
పోషించుచు మనసును మాత్రము నీ పదములపై పడవేసి
నిశ్చింతగ జీవయాత్ర చేయగలిగిన ధీశాలి
నీకాలికి కంటకమది దాకిన-తన హృదయం రక్తాశ్రువులుగార్చు
నీ శిరము వేదనకు గురియైతే - ఉచ్చ నీచములని ఎంచక
అరికాలి మంటిని లేపనముగ జేసి బాపె నీ శిరోవేదన నాతీరు
నీవు చల్లగయుండి ననేగద - స్వామిలోకాలు చల్లగానుండేది
పతిసుతుల బంధాలు ప్రారబ్ధ బంధాలుగ దలచి
జన్మజన్మల బంధము సీదిగ దలచి తమనుతాము
అర్పణ చేసికొన్న ఆమాయక అతివలా గోపెమ్మలు
కల్లకపట మెరుగని వారు - ఎల్లలెరుగని ప్రేమమూర్తులు
ఉల్లమున సదా నీ మూర్తిని నిలిపియుంచిన వారు
నీవు మధురకు చనెదవన్న వార్త ఆశనిపాతమై పోగ
నిన్ను వారించ నశక్తులై - నీ వెంట నంటి రాలేనివారై
నీ దర్శన భాగ్యమునకు దూరమైన నిస్సార బ్రతుకులీడ్వలేక
తల్లడల్లె పోయిరయ్య - ఆ పల్లె వసితలు నీకై

చాటు చూపు

సృష్టి సముద్రములో నేనొక జలబిందువునైన
కాలేని అల్పాతి అల్పమైన యునికి నాది
జగన్నాటక రంగమున నా పాత్ర

ఇట్టిదని నాకు వివరముగ దెలిపి

దాని చతురముగ నటించు నేర్పునాకు

ఒసగమని అర్థింతునో వేణునాద

నా స్వామి నేనొక మందమతిని

నీవు దయతో బ్రోవకున్న నాకు దారిలేదు

భీతి గొల్పుచున్నదీ భవసాగరము నాకు

ఒడ్డున గూర్చుని చూతమన్న వలనువడదు

బలిమిని నాచే దీని దాటజేయ కంకణము గట్టుగొంటివి

నాయంతట నేను దీని దాటబూనుట కల్గస్వామి

నీ పాదపద్మంబులన్న నావలో నెక్కి కూర్చుని

నిశ్చింతగ నీ సరసను ఆశీననయి తోడుగ నీవుంటే తప్ప

నాతండ్రి దీని దాట నా తరము గాదుగాకగాదు

ఆడించువాడవు నీవుండగా నాకు

ఎటులాడవలయునని యోచనేల

సర్వేశుడవు నీకు సకల మెరుకే గాని

శోధించుగుణము నీలో చాల గలదయ్య

ఈ సృష్టి విస్తరిలో ఎన్నెన్నో పంచ భజ్జాలుంచి

పుద్బాదను జీవుల సొంతము చేసి

అది తినకు యిది తినకు యన్న కట్టడులు చేసి
 ఆనందించుట నీకు పుగ్గుపాలతో విద్య యేలే
 సృష్టి నందనోద్యానవనముతో
 నను విడిచి నా యిచ్చవచ్చినటుల
 చరియింపమని అనుమతించినావు
 మధుర ఫలములన్ని మమత కల్పించి
 చేదు ఫలముల నేవగింపగ చేసి
 సకల కార్యముల కీవు కర్తయై యొప్పి
 ఒరుల దోషులనుట యొప్పునా నీకు
 నీ విచ్చినది నే నిచ్చతో భుజియింప
 నేర మెట్లానది ఒకింత నీవె చెపుమ ?
 'నే' నెవరు ? నీ సృష్టిలోన దానకాద
 నా దోషాదోషములు నీవి గానా
 ఇల భోగభాగ్యాల నేల సృజియించితివి
 మనుజులతో భోగలాలనను సృష్టించి
 భోగలాలనులయిరని వారి శిక్షింపదగునా
 శిక్షార్థ మైనదని నీకు తెలియదా ?
 అట్టి దానిని నీవు సృష్టించనేల
 చెడు చెంత మానవుని సంచరింపగ జేసి
 చెడు చేయరాదని శాసించి శోధించె
 ఓటమిని మానవుని సొమ్ముగ జేసి
 ఎల్లవేళల నీదె పై చెయ్యి యనుచు
 మరబొమ్మల వలె మనుజుల నాడించువీవు
 పాపపుణ్యాలు మంచి చెడులు
 సృష్టిగర్భాన జనించిన ఏకోదరులు
 ఒక్కొక్క బిడ్డవై యొక్కొక్క రీతిగ

మమతలుండుట యొప్పునా నీకు
 నీవు సైతము యీ వివక్షతను పాటిస్తే
 ఒరుల మాటేమిటి వాసుదేవా
 మనసొక కోరికల జలగ జేసి
 కోర్కెలు తీరక కుములు మదిని
 జోకొట్టి నిదురింప జేయశక్యము గాని
 మా అసమర్థత గని నవ్వుచుందువు నీవు
 కొండంత ఆశతో నిన్ను నే పిలువ .
 కనియు కననట్లు వినియు విననటుల
 నటియించునట నా చతురిమ నీకు
 ఉగ్గుపాలతో బెట్టిన విద్య గాదా
 అన్ని రీతుల నను నిస్సహాయుని జేసి
 ఆడించు వాడొకడు - తానెపుడు ఆడక
 పలికించు వాడొకడు - తానెపుడు పలుకక
 నడిపించు వాడొకడు - తానెపుడు నడువక
 చేయించు కార్యములు - తెరమలుగునుండి
 ఈ సత్యము మదికి తోపింపజేతువు
 నీ యునికి యిట్టిదని నిర్వచింపగ లేను
 నీవు లేవని నేను అసలె అనలేను
 అర్థ రహితము గాదు - అర్థ సహితము గాదు
 ఆది మధ్యాంత రహితుడైన నీవన్యులకు నీవు
 ఈ మాట యిలనెపుడు చాటింతువెపుడు
 చాటున నుండి చూతువు వింతలు .

చంద్రోదయం

అంతదాకా నింగి నంతరాయము లేక
రాజ్యమేలిన రవిరాజు అస్తమించె
పగలు భానుడు చీకటుల్ బారద్రోల
రేయి నెలవంక నావిధి నిర్వహించు
పక్షులన్ని తమ గూండ్లకు తరలు తరుణాన
కలకలారావములు చేయుచుండె
అదిగో చూడుమ ఆకసము నొకపరి
నవమాసాల తలపుల మాలనంత
రంగురంగుల రాగమాలగ నింగి
ప్రసవించు తరుణాన ధరించెనేమొ
అంబరాన అగుపించు రంగురంగుల మాల
ప్రసవ వేదన తోడ వెతలు జెందేటి
పడతి మోమున గనిపించు భావ మాలామొ
జగతి చీకటుల్ బాపు జాబిల్లి వాడంచు
తనకు గలుగు తనయున కెవరు సాటించు
వెనలొందు యుల్లముల చల్ల బరచేటి
చల్లచల్లనివాడు చందమామంచు
ఆనంద డోలికల నోలలాడుచు నింగి
రాగరంజితమైనది అరుణవర్ణముతోడ
ప్రసవించు పుత్రునికి శుభసూచకముగ
పసుపు వర్ణము ధరించె పరవశముతో నింగి

ప్రసవవేదన మోమున ప్రస్ఫుట మొనరించుచు
 నింగి వదనమున ఊదా రంగు వెలసె
 వెన్నెల కాంతులతో వెలుగొందువాడు
 వెలుగు జిలుగుల భావి కురిపించువాడు
 అడుగొ చుక్కల రేడు - ఆకసమున నిపుడె
 ఉదయించె హృదయాల నుల్లాస పరచగ
 అంతదాక నింగి నలరించియున్న
 రంగురంగుల రాగమాలయంత
 అందాల చందురుని సొగసు ముందు
 తన యందేపాటి యని తలచి కాబోలు
 సిగ్గుపడి చందురుని నెలవడిగి పోయె
 ప్రసవానంతరము నిజ శిశువు గని తల్లి
 మురిసి తన బాధలు మరచినటుల
 తను పడిన బాధల మాలనంత
 త్రుంచి వేసెను నింగి తృటిలోన నౌర
 వడిలోన నెలబాలు నిడుకొని నింగి
 మాతృ సహజ అనురాగ దీప్తులతో వెలిగె
 అదిగొ అటు చూడు ఆకశము దెసనిపు
 సొగసు లీను చందమామ శోభిల్లుచుండె
 అనుచు నొక తల్లి తనయునికి జాబిలి జూపుచు
 జాబిల్లిని గని పరవశించు సుతుని గని
 తల్లి యుల్లమందు తా మురియుచుండె
 దినమంత దేహమలయగ పడిన శ్రమనంత మరచి
 చల్లని గాలుల నెలవంక కిరణాల శ్రామికలు సేదదీరె
 పగలు గలిగిన పొరపొచ్చములను
 నెలవంక వెన్నెలతో కరిగించి వేసి

సఖియలందరు తమ సఖులింక యిండ్లకు
 రారేమటంచని వారు రేరాజు నడిగిరి
 నా చెలికాని యునికి చెప్పవా నీవైన
 నా చెలి జాడ చెప్పవా జాబిల్లి నీవైన
 అనుచు వాపోవు హృదయాల హృదయాలనేగు విరహాగ్నిని
 చల్లని వెన్నెల నిచ్చు చందమామౌర
 వెన్నెల గాలులతో వినరు వింజామరాయె
 శ్రామికులు ప్రేమికులు సర్వులు తమ తమ
 గాథల నాలించు శ్రోతను గనిరి - జాబిల్లిగ
 ఒక దెస విరహాగ్నిని రేపుచు - మరొక దెస
 యువ హృదయ క్షేత్రాలవై రాగామృతంబు చిందించుచు
 చిరుచిరు నగవులు చిందించుచు చంద్రుడు
 చిద్విలాసముగ ప్రేక్షకుని తీరు నిలిచియుండె.

త్యాగమయి

నిన్న నేను చూచితిని మోడుగ నిన్ను
నిర్భయముగ నిన్నెవరో నిలుపుదోపిడి చేసారని
కుమిలి కుమిలి కారేచీ నీ కన్నీరు చూచాను
నీలోని జీవేచ్ఛ నీ సేవానిరతిని తట్టి లేపింది
వరుసగ కొన్నాళ్లు ఆదిత్యుని కిరణాలతో
ఆయువు స్నానమాడితివి - జీవేచ్ఛ మూలములు
దినదినము గోరుముద్దలుగ నీకు తినిపించాయి
రేపటి భవితవ్యపు చివురులు సింగారించిన నీవు
చివురుల పట్టుపావడా కట్టి చిరునగపు చిందిస్తున్నావు నీవు
నీలోని జీవేచ్ఛ కీర్తి సముపార్జనకా ధనార్జనకా
సుఖసౌఖ్యముల డోలికలో వూగడానికా ?
ఇదేమీ గాకుంటే నిన్ను మళ్ళీ మళ్ళీ
గొడ్డలి చేబూని నరుక బూనుకున్న మనిషికి
నీ సరస్వమ్ము నిష్కామంగా అర్పణ చేసి
నీవు మోడుగ నిలిచేందుకా యీ తాపత్రయం ?
ఇందనముగ ఆహారముగ ఔషధముగ
భగవత్సేవలో వూవై ఫలమై ఎన్నెన్ని తీరుల
ఈ స్వార్థ మానవునికి సేవలు చేస్తున్నావు ?
ఇంచుకైన నీవైన దయలేని యీ మనిషి
కృతఘ్నుడై నిన్ను పరిమార్చాలని
మానవత్వం పునాదిపై మిద్దె మీద మిద్దె కట్టి
గుండెరాయిగ చేసుకొని కులికే యీ మనిషిని
దొడ్డ మనసుతో మన్నించి ఎప్పటి యటులనే
మానవ సేవే మాధవ సేవయని చాటి చెప్పుచున్నావు

చైతన్య దీపికలు

అష్టవర్షేభవేత్కన్య యటంచు ఆనాడు
కాటికి కాళ్ళు చాపుకున్న ముదుసలికి
ముక్కుపచ్చలారని కన్యను కాసుకాశపడి
స్వార్థచింతనతో కట్ట చెట్టినారు
'ఇదుగో పసుపు' అదిగో ముసుగు తీరున
పసుపు కుంకుమల సౌభాగ్యము
మూడునాళ్ళ ముచ్చట గాగ
కన్నె మనసున విరిసే కోటి కలల మొగ్గలను
పుటుక్కున తాళితోబాటు త్రుంచివేయు విధి
ధనేషణ స్వార్థములకు తానుపావు గాగ
బ్రతుకు మొక్కకు అదిలోనే నైరాశ్యపు చీడపట్టె
పట్టెడు మెతుకులకై పుట్టెడు చాకిరి
పరపంచన నిందలు నిష్ఠూరాల నడుమ
ఎప్పటికీ తెల్లవారని పీకటి బ్రతుకుతో
క్షణములు యుగములుగ కాలము దొరలించు
ఆ నేపథ్యంలో అతివ బ్రతుకుతో
ఎట్టకేలకు ఒక వెలుగురేఖ పొగచూపింది
స్త్రీకి కడుపునకు అన్నమెంత అవసరమో
విద్యకూడ అంతే అన్న స్పృహ అందరిలో కలిగె
పురుషులకు దీటుగ తాను సకల రంగాలలో
విద్య ప్రాతిపదికగ పైపైకి ఎగత్రాగ జొచ్చె

చదువుతో బాటు సంపాదనయున్న
 తన కాళ్ళపై తాను నిలబడగలనన్న ధీమా
 కలుగు యువతికి ఒరులకు గుదిబండగ యుండకుండ
 తన లక్ష్యం వైపుకు తను సాగవలగునపుడు
 కడివెడంత గుమ్మడికాయ కత్తికి లోకువన్నట్లు
 మూడు ముళ్ళు పడని ముదిత విద్యాధికురాలైనను
 వేనవేలు ఆర్జించి కన్నవారి నాదుకున్నను
 అందరికి లోకువే అదేమి చిత్రమోగాని
 మూడు ముళ్ళ ప్రహసనం మరోచదిత
 కురూపియైన నిరక్షత కుక్షి అయిన
 వివాహయోగ్యత వచ్చిన వరుడంటే
 వాని వెల చుక్కల నంటుతుంది
 మూడుముళ్ళ హోదాతో బాటు
 చుట్టుకుంటాయి సవాలక్ష బాధ్యతలు
 చదువుకున్నందుకు ఆర్జించుటకు
 అభ్యంతరము చెప్పరెవరు
 పైసలకు లేని లింగ బేధము
 పనికి మాత్రము పట్టుకుంటుంది
 ఆడది వేలు సంపాదించుతున్నా
 ఇంట్లో మాత్రము నౌకరు పాత్ర
 తనను కోరకనే వరిస్తుంది
 పురుషాధిక్యత రాజ్యమేలు
 సమాజంలో స్త్రీ పాత్ర నిర్వహణ
 కత్తిమీద సాముకన్న కనాకష్టం
 శారీరక విశ్రాంతి మానసిక శాంతి
 రెండు నేటి స్త్రీకి గగన కుసుమాలే

తెచ్చినదంత తెచ్చి దోసిట్లో పోయించుకునే
భర్త తొకవైపు, కట్నం సరిపోలేదనో
లాంఛనాలు జరగనందుకో

పెళ్ళాలను బంగారు బాతులుగ
వాడుకునే హీన చరిత్ర తొకవైపు
తమ ధన దాహానికి చివరి అంకము
భార్యని సజీవంగా దహించుట మనుకుంటారు
ఇన్ని కష్టాల కొలిమితో కాలికాలి
పలువిధాల అగ్ని పరీక్షలలో పాల్గొని
స్వర్ణ సీతల వోలె వ్యక్తిత్వంలో వెలిగే స్త్రీలు
సమాజ సరస్సును శోభాయమానం చేసే
శతసహస్ర సతోజాలు చైతన్య దీపికలు
వారే నేటి సగటు స్త్రీకి మార్గదీపికలు
వారే ఆదిశక్తి ప్రతిరూపాలు.

స్వర్గానుభూతి

ఈ మానస జలధిలో నా భావనల కెరకూలు
నీ చరణ సంస్పర్శకై - ఎగసెగసి పడుచుండె
ఎంతో ఆర్తితో యింతెత్తున లేస్తాయి
అంతతోనే శక్తి యుడిగిపోతే
వేలాడే మొగములతో - నేలను కఱచేనయ్య
తమశక్తి అల్పమని తెలిసినా - నీవందవని తెలిసినా
విఫల ప్రయత్నములవి విడువక చేస్తున్నవి
తామేమో నిను జేరలేవు - నీవేమో వాని దరికిరావు
ఈ దూరం తరిగెనా - నీ మనసు కరిగేనా
తమ ప్రాణదారలతో నిన్నభిషేకించాలన్న
తమ చిర వాంఛిత మది ఎన్నడు తీరేనే
విన్నవించుకొన్నవి తమ కథ గాలిదేవునితో
నివేదించుకొన్నవి తమ గాథ నేలతల్లితో
ఎన్నుకొన్నవి చంద్రసూర్యుల తమ శ్రోతలుగ
అను నిత్యము నిర్మల మందాకినీ తరంగడోలలతో
సయ్యాటలాడి ముదమొందే స్వామివి నీవు
ఈ మారుమూలనున్న - ఉప్పునీటి అలల వునికి
తలచేవా ఎపుడైన - చెప్పవేల స్వామి నీవు

సుందర సుకుమార నీ పదాబ్జము లారీతి
 పసివాడిన వై నము నీ కెటులనిపించునయ్య
 అలలు విడిచిన నిట్టూర్పుల సెగలు పొగలు
 వాయుదేవుడు వూసులుగ మోసుకొచ్చి
 నీ చరణాల చేర్చిన వై నమదేనేమొ స్వామి
 తారల తళకులలో - చంద్రసూర్య కిరణాలతో
 ఆవని అణువణువులో - అంబుధి జలబిందువులలో
 ఆ అలల ఆర్తి నీకగుపించుట లేదా ప్రభూ
 పడుతూ లేస్తూ నీ పదముల చేరాలనే తపనను మోస్తూ
 అదిగో అవి అవిరళంగ యత్నం కొనసాగిస్తూనే వున్నాయి.

అ నా ది నా దం !

అందదు అత్యంత ప్రీతితో ఆరగించే
సుఖశాంతుం తీపి తాయలాలను
దండిగ నీవు పంచి పెట్టెదవని
కొండంత ఆశతో నీకై వేచియున్నాము
ఎదుగు బొదుగులేని బ్రతుకుల మానులు
ఇకనై నా చిగురించి మూడు పూవులారు కాయలుగ
అలలారు తాయని ఆశిస్తున్నాము
బలవంతుడు బలహీనునివై
తన షామన పాదాన్ని మోపకుండ
నీవై నా అడ్డుపడతావేమోనని ఆశిస్తున్నాము
భూకంపాలు, వరదలు అగ్ని ప్రమాదాల
విలయ తాండవం నీవైన ఆపుతావేమోనని
ఎంతో ఆర్తితో ఆకాంక్షిస్తున్నాము
సకాలంలో సమృద్ధిగ వర్షాలు కురిసి
రై తన్నల హృదయాలలో ఆనందపు పంటలు పండించి
భూమాత సస్యశ్యామలమై వర్ధిల్లుతుందని
గంపెడంత ఆశతో నీకై చూస్తున్నాము
పలు యిడుములబడి నలిగే హృదయాలలో
శాంతి దివ్యెలు వెలిగించుతావని
పుట్టెడంత ఆశతో ఎదురుచూస్తున్నాము
ఎన్నెన్నో ఆశల మాలలు నీకై
ఏర్చి కూర్చినాము తల్లి
మా కలలు పండించి బాసటగ నిలిచి
తల్లిలా మమ్మాదుకొంటావని తలచి
కోయిలమ్మ నీకై కుహుకుహు రవములతో
హృదయపూర్వక స్వాగతమిచ్చుచున్నదమ్మ
రావమ్మ ఉగాది - అలనల్లన మాయంట అడుగిడవమ్మ

ది వ్వె లు

విజ్ఞానపు వెలుగులు - వెదజల్లే దివ్వెలార
యుక్తాయుక్తములరసి వేయండి ముందడుగు
మేధతోబాటు మనసు - వయసుతోబాటు బుద్ధి
చెట్టాపట్టాలేసుకుని ఎదిగితేనే సొగసు
పరీక్షల్లో ఫస్టుగా వచ్చినా జీవిత పరీక్షల్లోగూడ
విజయకేతనం ఎగురవేసి నీవునికిని నిరూపించుకో
కన్నవారి గుండెల్లో - కలలు పండించాల
కార్చిచ్చు రేపి గాయాలు చేస్తే ఎలా
కలలమత్తులో కాలుజారితే
విధి కాలనాగై కాటువేస్తుంది
ఆప్పుడు చెల్లించాలి నీవు
నీ నిండు జీవితం మూల్యంగా.

జాతి రత్నాలు

తిన్ననైన ఆలోచన - తీరైన నడత
నమ్మిన ఆదర్శం కోసము - వెన్నుజూపని ధీరత్వము
తమ సంపద పదిమందికి పంచిపెట్టె త్యాగనిరతి
పరులకె తమను తాము అర్పణ చేసుకునే భైన్నత్యము
తమ జ్ఞానం యింటింట దివ్యైగ వెలిగించే గుణంబు
సేవకు నిస్వార్థానికి ప్రతీకలుగ నిలిచియుండి
దేశమాత అనుంగు పుత్రులై కీర్తిని బడసెదరు
ముందు తరాలకు వారే వెలుగు బాట పరుస్తారు
భరతమాత కంఠహారమున జాతిరత్నాలై మెరుస్తారు

మ ని షీ । మ న స్వీ ।

ఎందుకింత మిడిసిపాటు ఓ వెర్రిమానవా
నీ గుట్టు మట్టులన్ని తన గుప్పెటలో వుంచుకున్న
ప్రకృతి మారుతి ముందు కుప్పిగంతు లేస్తావు
నీ జననం నీ మరణం నీ చేతిలో లేవుగాని
అన్నీ తెలుసని నీవు అహంకరిస్తుంటావు
ఆర్జించగలవెన్నో ఆస్తిపాస్తులను
ఎన్నుకొనలేవు నీ సంతతి నెన్నడు
ఎంచుకొనలేవు నీ తల్లిదండ్రుల నెప్పటికి
మరుక్షణం ముంచుకు వచ్చే ముప్పును గుర్తించలేవు
విశ్వరహస్యం చేదిస్తానంటు వుబలాటపడతావు
అడుగడుగున అమ్మను మించి నిన్నాదరించే అవనికి
అన్యాయం చేసి నీవు కృతఘ్నుడ వవుతున్నావు
దాహా_రిని తీర్చే గంగను పలురకములుగ నీవు
కలుషితము చేసి పాపమున నొడిగట్టు చుంటిరి
ప్రాణాధారమయిన గాలిని విషపూరితం చేసి
నాగరికత ముసుగులొ అల్లాడుతున్నావు
వెలుగు వేడిజీవములను అనవరతమందించే
ఆదిత్యుని విలువను అవ హేళన చేస్తున్నావు
పంచభూతాలు నీవాదరిస్తే పరమ మిత్రులవుతాయి
కన్నతల్లివలె కంటికి రెప్పలా సదా నిన్ను ఆదుకుంటాయి
కాదంటే అవి ప్రళయగర్జనలు సలుపుతాయి

ఈ భూకంపాలు వరదలు పిడుగుపాట్లు
 వాటి గర్జనల ప్రతిరూపాలుగాక మరేమిటి?
 ప్రకృతిమాత ఒడిలో అనుక్షణం సేదదీరవలసిన నీవు
 ఆమెకు పక్కలో బల్లెమై పోటు పొడుస్తున్నావు
 ధనదాహం కీర్తి దాహం నిన్ను దాసునిగ జేసుకున్నాయి
 నీ వేలుతో నీ కంటిని పొడుచుకొంటున్నావు
 ఇకనైన మేలుకో - ప్రకృతి నీ సొంతం గాదని తెలుసుకో
 ఈ సంపదకు సర్వ ప్రాణికోటులు సమానవారసులే
 నీవు జీవించటానికి నీ పక్కవాడు
 జీవించకూడదనే న్యాయానికి స్వస్తి పలకాలి
 నీవు, నీలో బాటు నీ ప్రక్కవారు
 హాయిగా సంతోషంగా బ్రతకటానికి
 ఇతోధికంగా నీవు తోడ్పడితేనే
 నీవు నిజమైన మానవుడి వవుతావు.

గ మ్యం

కాలం కొండచిలువై - కబళించింది నా రసహృదయాన్ని
తల్లి, బావతీ, నీవు దయతో యిచ్చిన వానిని
నిర్జయగ బలిచేసాను - యాంత్రిక జీవనరథ చక్రాలకు నేను
ఈ దుడుకు చర్యను - నీవు దయతో మన్నిస్తావా అమ్మా
కూడూ, గూడూ, గుడ్డల సంపాదనే - నా జీవన

సర్వస్వమ్మనుకొన్నా

కాసులుంటే చాలు - కొండమీది కోతై నా దిగివస్తుందని
వెర్రిగా అహంకరించి - వివేకం కోల్పోయాను
పిడికిలి మించని హృదయంలో - కడలిసి మించిన ఆశాంతి
శాశ్వతంగా కాపురం చేయటానికి - సిద్ధమై వచ్చింది
వెలుగు చొఱని చీకటింటిలో - వంటరివై మిగిలాను
ఏళ్ళూ పూళ్ళూ భేదీగా - ఆ చీకటిలోనే మ్రగ్గాను
ఆవును, అప్పుడు గుర్తొచ్చింది నాకు రసనిలయం సంగతి
ఎప్పుడో పారేసుకున్న తాళంచెవి - ఇప్పుటికై నా దొరకటం
నా అదృష్టం

అమ్మా, కళాభారతీ, నీవెక్కడున్నావు? అయ్యో
దూశి, దూసర భరితమైన యీ చీకటి గుహలో
చిక్కి శల్యమై, శోకిస్తూన్నావా?
నా తప్పు ఒప్పుకుంటే సరిపోదని తెలుసు
నా నేరానికి నిష్కృతి లేదని తెలుసు
ఇకనైనా నీవునికిని గుర్తించి, నావునికిని నేను నిల్చుకొంటాను
దుమ్మాదూశి దులుపుతాను - ఆశల వెల్లలు వేస్తాను
పశ్చాత్తాప జలంతో - పరిశుభ్రం చేస్తాను
సాధనల రంగవల్లులు - తీర్చిదిద్దుతాను
చందన పరిమళాల - విందులే చేస్తాను
నిత్యకర్పూర నీరాజనాలతో - నిన్ను కొలుచుకుంటాను
అప్పుడే నాకు శాంతి - అదే నా జీవనగమ్యం

అ ని వా ర్య ము ఖ్య అ తి థి

అయ్యో అప్పుడే నీవు వచ్చి కూర్చున్నావా ?
ఇప్పుడప్పుడే రావని ఒకింత ఏమరుపాటుగ నున్నానే
పిల్వకుండానే వచ్చి పీఠము వేసుకు కూర్చుంటే
కాళ్ళూ చేతులు ఆడటము లేదంటే నమ్ము
తీర్చాల్సిన బాధ్యతలు బంధాలై చుట్టుకున్నాయి
ఈ క్షణమున అన్నీ తెంచుకుని నీతో రావాలంటే
ఏమి చేయాలో ఏమో తెలియకుండవున్నది
నిన్ను కాదనే శక్తిలేదు నాకు - నేనే గాదు
ఎవరై నసరే నిన్ను కాదని చెప్పనశక్తులే
ఎప్పుడో ఒకప్పుడు ప్రతి ఒక్కరినీ యిటులనే
రారమ్మని వేగిర పెట్టి వెంట తీసుకెళ్ళుతావు
అయినా యిందు నీ తప్పు సుంతై నా లేదని తెలుసు
నీ విధి నిర్వహణలో స్వపర బేధమనలులేదు
నీవొస్తున్నావంటే సీకెవరు స్వాగతాలు పలకరు
బ్రతుకువై రోసి నీ ఒడిలో సేద తీరాలనే అభాగ్యులు తప్ప
నీకంటె ముందుగానే - నీ నీలినీడలు
ముందుగానే యింటిని ముసురుకుంటాయి
అది మొదలు భయభీతులనే కారు చీకట్లు
అందరి మనసుల్లో తిష్టవేసి కూర్చుంటాయి
ఎదురింట నీవడిగిడినది - ప్రక్రియ నీవు విచ్చేసిన వై నము

ప్రేక్షకుల చూసి - ఒకింత అబ్బురపడి మళ్ళీ మామూలై
పోతారు

నావద్దకు మాత్రము నీవు రావని -

వచ్చినా యిప్పుడప్పుడే రావనుకున్నా
నెత్తిపై నొక గంపనిడుకొని - ప్రాణఫలాల వేటలో

మునిగిపోతుంటావు

పూవైన, పిందైన. కసుగాయైన, మగ్గిన జీవనఫలమైన దేని
రుచి దానిదేయని

దేనినైన సరే కసుక్కున త్రుంచి కాలపు గంపను నింపటమే
నీపని

జాతిమత వయోలింగ బేధముల కతీతముగ ఏ నియతి

ననుసరించి

నీ పీఠీరు అవిరామంగ విధి నిర్వహణ మొనరించుచుంటివో
మానవ మేధస్సుకు కొరుకుడుపడకున్నది

నీవు మామూలు అతిథివైతే యింతగ భయపడరు

నీవు అతిథ్యముగ స్వీకరించేది - మరోటి మరోటి కాదు

తీయనైన వానితోకెల్లా తీయనైనది - అదే ప్రాణం

తమంతట తాముగ - నీకు దారబొయ్యలేరు

నీవే బలిమిని లాగుకొని పోతావు

తల్లి గర్భములో నున్నప్పుడే ఏ అమృత హస్తమో

ఒక శుభగడియలో - ఈ ప్రాణదీపం వెలిగిస్తుంది

ఆయువనే తైలము - అప్పుడే నిర్ణయింపబడుతుంది

నడుమ నడుమ జరావ్యాధుల సుడిగాలులు దాడిచేస్తుంటే

అహార చికిత్సలు దాని నడ్డుకొని రక్షిస్తాయి

ఎట్టకేలకు ఒక క్షణము నీ రాకకు గంటను మ్రోగిస్తుంది

పేరుకు పంచ ప్రాణాలేగాని శతవిధాలుగ వాటిని

లాగుచు పదలుచు క్రిడించుచు చివరకు వెంట తీసుకెళ్ళుతావు
ఎందరికో ఆహారమిడిన చేతులు - క్రిమికిటకాదుల

కాహారమౌతాయి

అత్తరు సుగంధాలతో అలరిన యీ మేను
దుర్గంధానికి మూలమై కద్దెవలె పడివుంటుంది
ఇంద్రధనుస్సు రంగులతో వెలుగొందిన జీవనచిత్రము
ఒక్కమ్మడిగ మృత్యువు కార్చిచ్చులో మసియై మిగులుతుంది
బంధాలు అనుబంధాలు ఆఖరుగ సెలవు తీసుకుంటాయి
శుక్లశోణిత సమ్మేళనముగ - తల్లిగర్భములో రూపుదిద్దుకున్న
జీవి

నవమాస గర్భవాసము దాటి - భూపతనమయిన దాదిగ
పలుపాత్రలను పోషించి - నవరసాల కాలవాలమైన జీవన
నాటకంలో

తన పాత్ర యిట్టిదని ఎటుక గలుగుచున్నంతలోనే
హఠాత్తుగ మృత్యువరుదెంచి తెఱచింది పోతుంది.

నిద్ర

ఏల యీ తీరు కరుణించకున్నావు నన్ను
ఎన్ని తీరులనిన్ను చేరుదామను కొన్న
అంతకంతకు నానుండి దూరమగుచుంటివి
దేహమనంబులు నీ పొందుకై తపించుచుండె
డస్సిపోయినవి నిరంతర శ్రమతో
ఒకింత ప్రేమతో నీ ఒడి జేర్చుకుంటే
క్రొంగొత్త శక్తులు సంతరించుకొను గద
నీ మహిమ అది అనితరసాధ్యమయినది నిజము
నీ స్పర్శామహిమ అది ఎట్టిదో గాని
నీవు దయతలచి ఒకింత ఒడిజేర్చుకుంటే
కకావికలయిన అంతరంగంబులవి
కలకజేరి తేటపడి స్వాంతనజెందు
వేయి కాయకల్ప చికిత్సలు పొందినటుల
ఈ కాయము నూతన శక్తులతో వెలుగు
అంతంత మాత్రాన కరుణించవందరను
కాసుల గలగలలకూ నీమది కరుగదెన్నడు
అధికార దర్పమునకు తలవంచ వెన్నడు
మృష్టాన్న భోజనపరులు నీకు మిత్రులౌదురు
కల్లకపటమెరుగని పసిపాపలు నీ కనుపాపలు
ఎల్లలెరుగని నిర్మల హృదయులు నీ కాపులు

కాయకష్టముజేసి కడుపు నింపుకొనువారు
పరమాపులు నీకు యీ పృథివిలోన
చోరులు చింతాకాంతులు బహుదూరం నీకు
బలిమిని నిను బంధించజాల రెవ్వరై న
ఈ మహానది మనసు నిరంతర యోచనా
తరంగములతో చేయును భీషణమోష
అది నిస్తరంగమై నిలిచినయపుడు
నీవు అనుదెంతువు రాయంచవై అపుడు
హూయలు చిలుకుచు కలహంస నడకలతోడ.

కొత్త రెక్కలు

ఇంత తడవెంతో విరామమెరుగక పనిచేసిన
ఈ దేహపు మరలన్ని ఒక్కసారిగ మూగబోయె
కదలక మెదలక యీ కాయము కట్టెవలెనాయె
ప్రాణహంస వునికికి సూచనగ కాబోలు
ఉచ్చాసనిశ్వాసముల క్రియ జరుగుచునేయుండె
మొలిచె మనోబుద్ధులకు క్రొంగొత్త రెక్కలొక్కమారుగ
దేహపంజరము తలుపులు ఛేదించుకొని
సుదూర వింతలోకాలలో విహరించసాగె
నవరసాలను రంగరించిన అనుభూతులను
యధేచ్ఛగ ఆస్వాదిస్తూ ముందుకేగుతున్నాయి
అష్టైశ్వర్యముల డోలలనూగి లోకముల నేలి
అంతులేని అనుభూతుల అంతం చూడగోరి
అనంత విహారం చేసి అలిసిపోయినవి
ఏ శక్తి యిచ్చెనో దయతో అరువు రెక్కలను
తిరిగి ఆ రెక్కలను ఊడలాగికొన్న యటుల
చేయునథేమియు లేక పూర్వపుకాయపు గూటిని జేరి
మూగబోయిన దేహపు మరలను మేలుకొలిపె మరల.

త మ్మో వ ల యం

గుండెసిండ చింతల చీకటిని వుంచుకొని
పదేపదే వాపోతె వెలుతురు నీముందు వాలుతుందా
పవలు రేయి తారతమ్యమెంచక
శిశిరవసంతాల ఆగమనమెంచక
శాశ్వతంగ దిగులును సహచరుని చేసుకొని
బ్రతుకు తలుపులు మూసుకొని మ్రగ్గిపోతూ
ఆజన్మాంత ఖైదీలా అలమటిస్తే దారి ఏది
కాదా దిన కన్యకు రేబవళ్ళు రెండు కళ్ళు
ఉషోదయం చీకటివై మ్రోగించిన జయభేరి కాదా
కరకు కాంతి కిరణాల కత్తులు చేబూని
అలు వెరుగని కాంతికిరణాలు అవిరామంగా సాగించగ
అమృత ఘడియలు ప్రసవించిన రుచిర శిశువు ప్రభావం
ఆ ప్రసవవేదన రోదనలే రాతిరి చీకటియై నిలిచింది
వినుమెంత ఘనుడు ఇనుడు ఎంచిచూడ
దేహములోని అణువణువు సూదిమందువోలె చొచ్చుకుపోయి
వ్యాధిక్రిములతో పోరిపోరి స్వస్థత కలిగింసు తీరు
అసంఖ్యాక కిరణాల సూదులు సిద్ధం చేసికొన్న వైద్యునివలె
నిర్వీర్య నిస్తేజ నిర్జీవితలతో ప్రేతకళతో వెలవెలబోయిన

వసుధను

అణువణువు పొడిచి పొడిచి వెలుగు వేడి శక్తుల తొప్పిస్తూ
 నవశక్తి, నవ తేజస్సు, నవజవ జీవాలోసగుచుపోయె
 నిష్కామకార్యనిరతుడు - నిరుపమ దయాంబుధి
 అంతటి కర్తవ్య దీక్షను ఏ అమృతఘడియలో అతనిచే
 ఎవరు ధరింప జేసిరో ఎవరికెరుక గనుక
 వినువీధి చింతామణియై విలసిల్లుచుండె యనుడు
 ఆ రురుతావుల పత్రసుందరి సంవత్సర సుమసుందరి
 శిశిర రుతువులో సర్వస్వమ్ము కోలుపోయిన అభాగిని
 వలువలు విడిచిన వనకన్యలా దర్శనమిచ్చిన వృక్షము
 కాలపు వేటుకు తలయొగ్గి నిలిచిన కృష్ణవలె
 కృష్ణుని కరుణతో అక్షయ వలువలు పొందినటుల
 వసంత రుతు కృష్ణునికై వేయివిధముల వేడుకొనె
 అల్లనల్లన వసంతం అరుదెంచినంతలోనే
 చిరుచిరునగవుల చివురాకుల తొడిగికొనె
 పులకింతల పూల పరికిణీల ధరించె
 గాలి మద్దెల వాయిద్యాలకు తోడుగు
 శాఖలూగుతు నర్తనాలె సలుపుచుండు
 బోసినవ్వుల వృద్ధుని బ్రతుకుకు తెరపడితే
 రతనాల నగవుల పసిపాప బ్రతుకుకు తెరలేస్తుంది
 ఇది జీవనలీల అనాదిగ అదృశ్యశక్తి నడిపే హేల
 లేలే పెనుచీకటి నిర్వీర్యపు నిదుర నుండి నీవు లే
 నీ చుట్టు ఎన్ని సుప్రభాతాలు వినిపిస్తున్నా
 నీకు నీవు పాడుకునేదే నిజమైన సుప్రభాతం
 కురుక్షేత్ర రణరంగంలో కుంతి సుతునివలె

ధైర్యమనే గాండీవం జారవిడిచి చతికిలబడితే
గీతామృతం త్రావించె కృష్ణులు కరువనుకోకు
చూచే నేత్రాలే నీకుంటే జగమంతా శ్రీకృష్ణలే
ఒక్కసారి చీకటి వలయం ఛేదించుకువచ్చి చూడు
నిను కమ్ముకున్న చీకటి సీ అంతరంగానిది
బాహ్యపు చీకట్లుబాప బాస్కరు డుదయించినటుల
మనసు చీకట్లుబాప మనోదృతి దీపమై నిలవాలి
చీకట్లో చూడటం నేర్చుకుంటే బ్రతుకంతా వెలుగే
వెలుగులో కనులు మూసుకుంటే బ్రతుకంతా చీకడే.

స్వ ర ఘ రి

గళ ములో స్వర మొకటి కదలాడిపోవు
మనసు పొరలను విడువక స్పృశించిపోవు
అవ్యక్త అలజడి నేదో మదినలముకొనజేయు
కనుమూయునంతలో కన్నుమరగొను
గీతములో బంధింప చిక్కనంటుంది
వంటరివేళ నాచెంత జేరుతుంది
చిత్రమైన తీరులో నన్ను సేదతీర్చు
హఠాత్తుగ వినవచ్చె చేరువలో అడుగుల సవ్వడి
స్పష్టాస్పష్టమైన తీరులో ఎవరో
తచ్చాడుచున్న భ్రాంతి ఏదో కలిగె
అవును అది ముమ్మాటికి నీపద సవ్వడేనని
నీ సేవకై వేగిరపడమనుచు మదిని హెచ్చరించె
దీపధూపఫలపుష్ప నీరాజములతో నీకై
ఎన్ని నాళ్లు ఎదురు చూచితి నో నీవెరుగవు
ఎపుడో అపుడు ఏదో ఒక రీతిలో
ఎదురు చూపులు నా పరము జేసితివపుడు
నీవు తప్పక వచ్చెదవన్న ఆశాజ్యోతి
నాలో యింకా వెలుగుతునే వున్నది
ఇదిగో, మళ్ళీ యీ తీరుగ నన్ను చేరవచ్చితివి
అపురూప స్వరఘరిలో నిన్ను అనంతంగ

ఓలలాడించి తరియింతమనుచు
గంపెడాశతో నేను గళము విప్పితిని
కాని, చిత్రముగ వేగళము విప్పబోవగ
అది నా ఘరాకృత శాపమో నీ శోధనో
గొంతు పెగిలిరాదు - స్వరము వెలికిరాదు
అవిరామంగా నా ఆధరాలు కదలుచునే వున్నాయి
పాడలేని నిస్సహాయత అశ్రువర్షమై కురిసె
రాకరాక వచ్చిన అపురూప ఆతిథివి నీవు
చేతగాని ఆతిథ్యంతో నిను సాగనంపుచుంటినన్న
మూగవేదన మనసును దొలిచివేసె
మాటరాని పసివాని మోములోని భావము
అవలీలగ తల్లి ఎటుల అవగతమొనరించుకొను
నా మనోభావ మాతీరుగనే నీ వెరిగినటుల
మెరసె నేదో భావము నీ మోములో నాకు.

చిత్రశాల

జీవనయాత్రలో అడుగడుగున ఎదురగు
అనుభూతుల అనుభవాల ఫలవృక్షాలు కొల్లలు
అలసి సొలసిన వేళ అడుగు ముందుకు పడనివేళ
తనువు మనము సేదదీర తహతహలాడు
ఆకొన్న మనసు అనుభూతి ఫలాలకై అర్రులు చాస్తుంది
ప్రతిఫలం మధురమనుకుంటే భ్రాంతిమిగులు
చేదు ఫలము రుచిగూడ నాలుక చవిచూస్తుంది
ఆకర్షణీయములై నవి మధురముగ నుండుటరుదు
అదిగో అప్పుడు మనకు పలుకుతుంది స్వాగతము
మనసు మందిరములో కాలపు చిత్రకారుడు
కరుణతో ఒసగిన అమూల్య కానుక చిత్రశాల
నీరస పడిన మనసుకు దాని దర్శనం సంజీవిని సదృశం
గోరుముద్దల బాల్యాది అవస్థలాదిగ ఒకటొకటిగ
జీవన చిత్రాలన్ని వరుస క్రమంలో దర్శనమిస్తాయి
ఒక్కొక్క చిత్రం సజీవ సుందరియై నిలిచి
స్మృతి పరిమళాలు వెదజల్లిపోతుంది
ఒక లలన చేతిలో చందన జవ్వాదులు
ఒక వనిత కరములో తాంబూల పళ్ళెరము
ఒక తరుణి లలామ కరమున వింజామరలు
అమ్మవలె భోజన పళ్ళెముతో నొక వనిత

మనసు మెచ్చిన వూసులు రాసులుపోయున దొకతె
 తల్పమమరించి జోలపాట పాడచు
 ఊయలలూపు యీ తీరు సుందరీమణులు
 మనోకాయముల కందించిపోదురు అంతులేని హాయి
 వికృతరూప ధాక్షసులు గూడ నచట
 దర్శనమిచ్చి భీతిల్లజేయుట సంభవమే
 గోముఖ వ్యాఘ్రాలు, వయోముఖ విషకుంభాలు
 అంతరంగమును అసూయ మసి పులుముకున్నది
 వేదనాగ్నిలో బూది కుప్పలుగ మిగిలినవి కొన్ని
 అచటచట కనిపించి కలచి వేస్తాయి
 అధఃపాతాళ ములోనికి కూరుకుపోవునపుడు
 అభయ హస్తమిచ్చి ఆదుకున్నవి కొన్ని
 నిస్తేజపు జీవన సౌదమున తామైవచ్చి
 ధీరవచన రోచిస్సులు ప్రసరింప జేసినవి
 భాగ్యంలో బాధలో ఒక్కతీరుగ అండగనిలిచి
 కొండంత శక్తినిచ్చిన నిష్కామ నిరతులు
 ఈ చిత్రశాల దర్శనం నంజీవి సేవనం
 తను మనములకు జవజీవము లొసగేటి
 అమోఘమైన అద్భుత రాజౌషధం !!

బుుణ చక్రం

శరీరంలో ఎక్కడో ఒక బిందువు కదిలింది
అది అంతలోనే అనంతమై నదిలా సాగింది
అణువణువు సాగరాభిముఖముగ సాగే నదులవలె
దానినే అనుసరించుచు సాగుతున్నాయి
అది వేదనాసాగర సంగమమే
ఒక తల్లి తాను మృత్యువు కోరలలో చిక్కి
మరో ప్రాణికి జన్మనిచ్చే పోరాటం
మౌనముద్ర దాల్చింది - యావత్తు జగత్తు
మిన్ను మన్ను ఏకమగు తీరుగ వేదనా తరంగాలు
అంబరాన్ని చుంబించుటకై ఎగసి పడుతున్నాయి
అది ఒక అద్భుత రసానుభూతికి మాత్రమే గాదు
దుర్భర దుస్సహ దారుణ వేదనకుకూడ కేంద్రమన్న
మ్రుంగుడు పడని కఠోర సత్యమును స్త్రీముందు
ప్రకృతి ఆవిష్కరించిన సమయమది
ఆ క్షణమున ఆ తల్లిని చుట్టుముట్టే అనంత సందేహాలు
అమృత సమమయిన ఆనందానుభూతిని పంచి
ప్రతిగా వేదనాగ్నికీలలలో మసిగ మిగులుటన్న
సృష్టికర్త న్యాయదండము సక్రమముగ వున్నదాయని
లోలోపలి అంతరాత్మ నిలదీసి అడుగుతున్నది
కొండంత బాధ్యతను స్త్రీవై మోపుటే గాక

భూమాత సహనాన్ని కూడ భూషణముగ దాలిమని
 విశ్వప్రభువు వనితకు చెప్పకనే చెప్పుచుండె
 అనంతకోటి చిద్విలాసాల్లో యిది యొకటని
 అంతరంగం సరివెట్టుకో జూడక తప్పదేమొ
 అందుకే తల్లి సత్యము - తండ్రి విశ్వాసమన్నారు
 మాతృదేవోభవ ను మహత్తర సత్యావిష్కరణకు
 సృష్టికర్త ఎంతటి నేపథ్యాన్ని చతురతతో జోడించె
 శ్రీ మూర్తికి ప్రకృతి ప్రసాదించిన మాతృత్వము
 జన్మ అనే దినానికి వరము - శాపమనే దివారాత్రములు
 హాలాహలము అమృతం . ఉద్భవించేది పాలకడలిలోనే గదా
 వరుసక్రమం మారినా - విషయం మాత్రం ఒక్కటే గద
 అమృతమే ఆస్వాదించి తమచారిని తాము బోతే
 వెరపు లేక తాను వేదనాగ్ని విషపాత్రను చేతబూని
 అపర పరమశివునిలా ఆరగించిన అమృత హృదయిని అమ్మ
 కోటి జన్మలైనను తీర్చుకోలేనిది ఒకటే - మాతృఋణము

అ రుణాక్షతలు

దినకరుని కన్న నింగి - కురిపిస్తుంది అరుణాక్షతలు
శిశువు జననంతో బాటు - రుధిరంతోడై నిలుస్తుంది
ఒక వేదన ఒక గాయానికి - రుధిరమే నేస్తగ
వనిత వ్యక్తిత్వం సంతరించుకున్నట్లు రుధిరం సాక్ష్యమిస్తుంది
ప్రాణ బీజప్రవేశానికి తొలి చెలికాడు రుధిరమే
పౌరుషాలు పొందితె - రక్త తిలకాలు నుదుట మెరుస్తాయి
రుధిరధార లెగయనిదే - రాజ్యలక్ష్మి దరికి రాదు
ఆగ్ని ఎరుపు క్రోధాగ్నితో మండే కన్ను లెరుపు
పంచప్రాణాలు నిష్క్రమించువేళ - కొండొకచో
రుధిర ధారలను తోడు తీసికెళ్ళవలె.

నే ప ద్య రా గం

ప్రతి జననానికి నే పద్యం ఒక తల్లి వేదన
ప్రతి ఉదయానికి నేపద్యం ఒక రాత్రి చీకటి
ప్రతి మొలకకు నేపద్యం భూమి గుండెకోత
ప్రతి పూవుకు ప్రతి ఫలానికి నేపద్యం
అజ్ఞాత మూలముల అసవరత సేవ
ప్రతి విజయానికి నేపద్యం శ్రమ సోపానాలే
ప్రతి కవితకు నేపద్యం అంతర్మధనం
ఇసుక పొరలను చీల్చుకొని తైలధార వైకిలేచు
అన్వేషణ పొరల నుండి సత్యము దర్శనమిచ్చు
ఆరణి కొయ్యల మధనం అగ్నికి నేపద్యం
అనిల నీరజాల మైత్రి చినుకుకు నేపద్యం
వేదన సాధన మధనం లేనిదే ఏదో సిద్ధించదు.

శ్రీమతి బెల్లంకొండ కామాక్షి

ఆధునికాంధ్ర కవయిత్రుల్లో ప్రథమ శ్రేణికి చెందిన విదుషీ మణి. 'అంతర్యాగం' రచనద్వారా రసజ్ఞ హృదయాలు గెలుచుకొన్న మహోన్నత సౌజన్యమూర్తి. 9-12-37 లో నెల్లూరులో పుట్టి, బెల్లంకొండ రఘురాం గారిని చేపట్టి - హైదరాబాదులోని కస్తూరిబా బాలికోన్నత పాఠశాల ఉపాధ్యాయినిగా పున్న కామాక్షిగారు ఆంధ్రాంగ్ల సాహిత్యాలతో బాటు, ఆధ్యాత్మిక గ్రంథాలను కూడా అవలోధన చేస్తున్న యదార్థ జిజ్ఞాసువు. ఈ 'మానస వంశి' వారి అభౌతిక . భౌతిక చింతనా తాత్పర్యం.

- కౌస్తుభ కళా కేంద్రం